

Historie Ústavu histologie a embryologie LF UP v Olomouci

Po obnovení činnosti Lékařské fakulty v Olomouci v roce 1946 byl přednostou ústavu jmenován doc. MUDr. František Pavlica. V tomto počátečním období probíhala výuka za skromných podmínek, poněvadž v této době se teprve prováděly adaptační práce v budově teoretických ústavů (nynější Přírodovědecká fakulta UP na třídě Svobody).

V březnu 1948 se stal přednostou doc. MUDr. Jan Hromada, který současně vedl anatomický ústav. Bylo zahájeno budování ústavu, které se v té době zaměřovalo především na výuku a na přípravu výukových pomůcek a preparátů. Materiální vybavení ústavu bylo velmi skromné, jednalo se především o přístroje získané z fondu americké pomoci UNRRA. Co se týče personálního obsazení, výuka byla zajišťována asistenty - mediky, kteří v té době ještě studovali ve vyšších ročnících.

V dubnu 1951 se stal vedoucím ústavu MUDr. Karel Mazanec. Za jeho krátkého působení v Olomouci zaznamenal ústav rychlý kvalitativní vzestup. MUDr. Mazanec dokonale ovládal laboratorní techniku, takže zavedl na ústav nové metody především histochemické, renovoval sbírky pedagogických preparátů na vynikající kvalitní úroveň a zahájil výzkumnou práci, především v oblasti embryologie. Za svého působení v Olomouci habilitoval, poněvadž však byl přímým a poctivým člověkem, neměl přízeň u tehdejšího vedení školy, a proto v roce 1953 přešel (ke škodě naší fakulty) na Lékařskou fakultu Masarykovy univerzity v Brně, kde později získal profesuru a dosáhl světového věhlasu.

Od října 1953 nastoupil do funkce vedoucího ústavu MUDr. Miroslav Obručník, který v této funkci setrval po nejdelší dobu - 30 let, tj. až do roku 1983, kdy ze závažných zdravotních důvodů z vedení katedry odstoupil. Během svého působení obhájil titul kandidáta věd, habilitoval se a byl jmenován profesorem.

V roce 1960 byly dobudovány teoretické ústavy, do kterých přesídlila i tehdy již samostatná katedra histologie a embryologie. V předchozím období byl histologický ústav součástí společné katedry s ústavem anatomickým.

Prof. Obručník se velmi zasloužil o vybudování a další růst katedry po stránce materiální i personální. Byly zavedeny a rozšiřovány nové laboratorní metody, především z oboru histochemie, fluorescenční mikroskopie a techniky kvantitativní analýzy. Prof. Obručník nebránil růstu mladších kolegů a podporoval je. V roce 1959 bylo při ústavu zřízeno samostatné oddělení, Pracoviště elektronové mikroskopie, jehož vedením byl pověřen Dr. Jiří Malínský.

Prof. Obručník vykonával během svého působení na fakultě též akademické funkce. Nejprve byl proděkanem (v roce 1962 - 1966) a v období od r. 1966 do 1969 byl děkanem, tedy i v období srpna 1968. Toto krizové období dokázal profesor Obručník překonat s rozvahou a nezapojil se do řad horlivých normalizátorů na fakultě.

V roce 1983 byl vedoucím jmenován doc. MUDr. Vojtěch Kamarád, DrSc. Pokračoval ve vedení katedry v tendencích svého předchůdce. Byla provedena další modernizace ústavu, především zavedením počítačové techniky, umožňující ve vědecké práci přesnější kvantitativní hodnocení výsledků morfometrické analýzy. Rovněž byl modernizován výukový proces tím, že v mikroskopickém sále bylo instalováno televizní zařízení, umožňující jednak projekci videozáznamů a jednak přímou demonstraci preparátů z mikroskopu.

V roce 1990 byl přednostou ústavu jmenován prof. MUDr. Václav Lichnovský, DrSc., který ústav vedl následujících 18 let. Postupně se dále modernizovala praktická výuka (vybavení mikroskopického sálu: nové mikroskopy, videoprojekce, dataprojektor, atd.). Vědeckovýzkumná práce byla zaměřena na studium histotopochemie enzymů v tkáních a orgánech lidských zárodků. S postupujícím rozvojem a úrovní vědeckých poznatků byl výzkum orientován na imunohistochemickou detekci některých onkogenů, proliferačních faktorů, detekci apoptózy v embryogenezi člověka a na problematiku vývoje lidského srdce a cév. Byla získána a publikována řada prioritních nálezů, týkajících se uvedené problematiky.

Na ústavu má dlouhou a velmi úspěšnou tradici práce se studentskými vědeckými silami. Studentské vědecké práce byly úspěšně prezentovány a oceňovány na pravidelných Konferencích studentských vědeckých prací pořádaných LFUP.

Současná vědeckovýzkumná práce navazuje na zavedenou tradici výzkumu v oblasti imunohistochemie v rámci klinických studií, experimentálních zvířecích modelů i buněčných kultur. Pracoviště bylo v posledních několika letech zapojeno do rozsáhlého výzkumného projektu, který se zabýval studiem signálních drah důležitých pro vznik leukémie. Ústav se podílí i na dalších výzkumných projektech a to zejména v oblasti využití proteomiky v experimentálních podmínkách - zavádění a optimalizace metod značení proteinů, zejména s využitím imunohistochemie (viz Přehled současných vědeckovýzkumných aktivit Ústavu histologie a embryologie).

Od 1. 1. 2008 je přednostou ústavu histologie a embryologie prof. MUDr. Jiří Ehrmann, Ph.D.

Postupně od roku 2011 probíhá inovace praktické výuky histologie. Prohlížení histologických vzorků tkání a orgánů je realizováno prostřednictvím virtuálních preparátů seřazených do ucelené databáze, která je přístupná jak v rámci lokální internetové sítě fakulty, tak i cestou veřejného internetu.

Začátkem roku 2013 se celé pracoviště (mikroskopická učebna, laboratoře, pracovny) přestěhovalo do nových prostor Dostavby Teoretických ústavů Lékařské fakulty UP.

<http://www.histology.upol.cz/o-ustavu/historie.html>